

SUÇA

İTİLMİŞ

ÇOCUKLAR

Yard. Doç.Dr. Behice Ekici
2016

İçerik Planı

- Giriş
- Tanımlar
- Hukuk Sistemi ve Çocuk
- Dünyada suça itilmiş çocuklar
- Türkiye’de suça itilmiş çocuklar
- Çocuğu suç işlemeye iten nedenler
- Suça itilmiş çocuklara yaklaşım

Giriş

İnsan ↔ Suç

Suç, kasıtlı suçlar dışında, insanın hata yapabilme alanı içinde görülebilir.

İnsanı insan yapan aslında kusursuz olması
değil, kusurlarını fark edebilmesi ve bunu
telafi edebilmesidir.

Çocuk

Suç

- ✓ Çocuklar, davranışlarını kontrol etmekte zorlanır.
- ✓ Hayal kırıklığına karşı toleransları düşüktür.
- ✓ Engellenme ile karşılaştıklarında nasıl baş edeceklerini bilemezler.
- ✓ Sorun çözme, öfke kontrolü ve iletişim kurma gibi sosyal becerileri zayıftır.

Çocuk

Suç

Küçük yaşlarda tüm çocuklar ufak tefek suç işlerler.

Bir çoğumuz çocuklukta, yetişkinler için suç sayılan,
önemsiz/küçük suçları işlemiştir.

Çocukluğunda, başkalarının bahçesinden **izinsiz meyve**

çalmamış, çiçek koparmamış kaç kişi vardır ???

Bu çocukların gelecekte suç işleyecekleri, **suçlu**

olacaklarını düşünebilir miyiz ???

Çocuk ve Suç

+

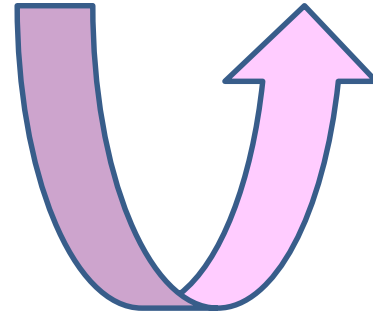
kavramları bir araya getirilebilir mi

???

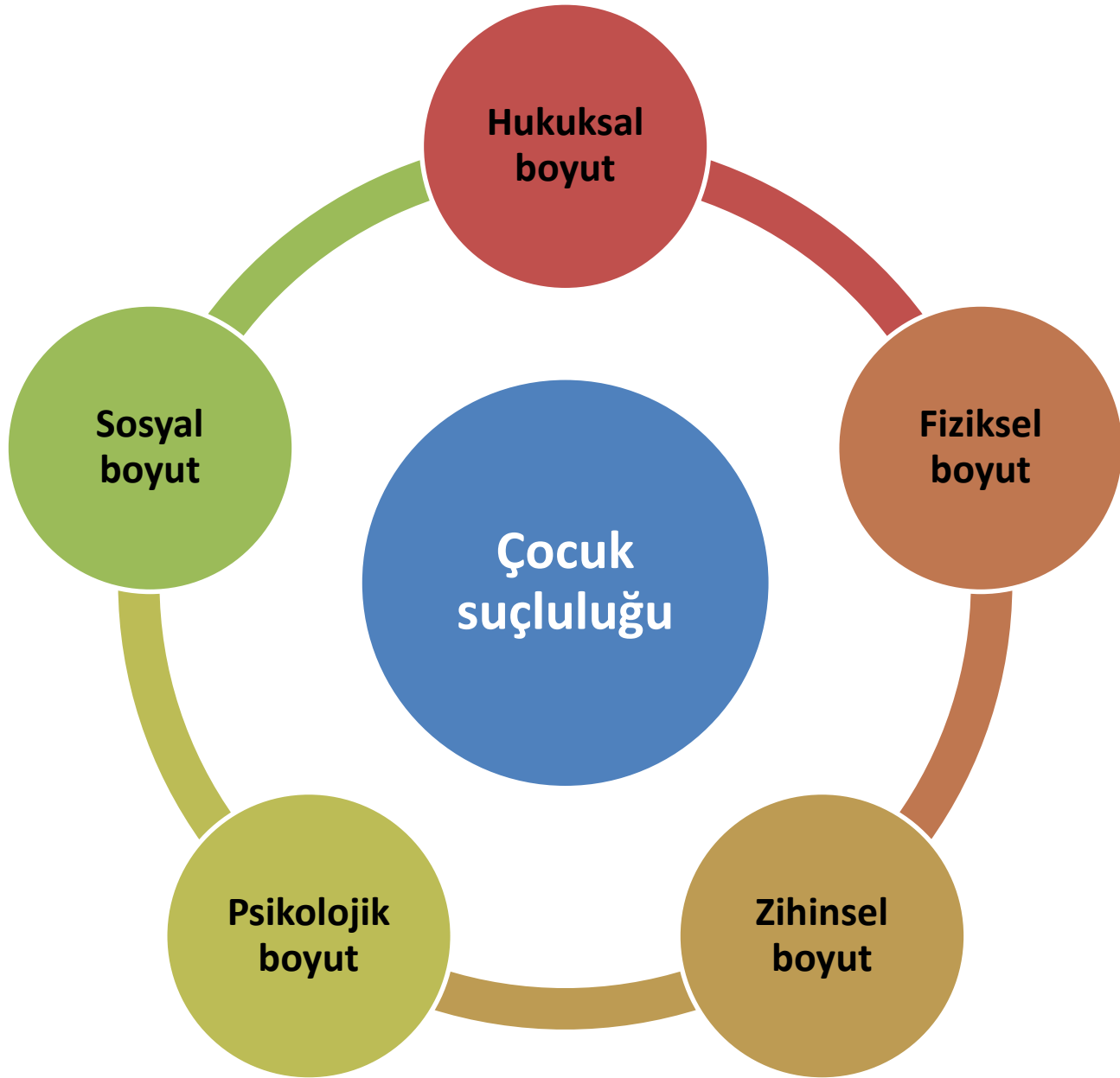

Suçlu çocuk yoktur, suça itilmiş çocuk vardır.

Tanımlar:

Hukuk Sistemi ve Çocuk

A wooden gavel with a fluted head and a smooth handle stands on its base. Behind it, a brass scale of justice with two pans hangs from a central beam. In the background, a red leather-bound book with a worn cover lies flat. The entire scene is set on a dark wooden surface against a black background.

Kanunlarda çocuklar, 2 gruba ayrılmıştır:

1) Korunma ihtiyacı olan çocuk

2) Suça sürüklenen çocuk

1) Korunma ihtiyacı olan çocuk: Bedensel, zihinsel, ahlâkî, sosyal ve duygusal gelişimi ile kişisel güvenliği tehlikede olan, ihmal veya istismar edilen ya da suç mağduru çocuğu ifade eder.

Suç mağduru çocuklar:

Suçu konu olmuş, işlenilen bir suçta mağdur, müşteki olmuş çocuklardır.

2) Suça sürüklenen çocuk: Kanunlarda suç olarak tanımlanan bir fiili işlediği iddiası ile hakkında soruşturma veya kovuşturma yapılan ya da işlediği fiilden dolayı hakkında güvenlik tedbirine karar verilen çocuğu, ifade eder.

Kanuni düzenlemelerde, **çocukların**
cezalandırılması yerine topluma kazandırılmaları
için çaba harcanmalıdır.

Hukuk sisteminde, yetişkinlerin ve çocukların farklı ceza, yargılama ve infaz sistemleri vardır.

Genel çerçeve-Yaş tanımı

- **Çocuk hakları sözleşmesi**, çocuklara uygulanacak kanuna göre; 18 yaşına kadar her insan **çocuk** olarak kabul edilmiştir.
- **Pekin kuralları**, 2.Maddesi **Çocuğu**; “mevcut hukuk sistemi içinde işleyebileceği suçtan ötürü, kendisine **büyük insanlardan farklı davranılması gereken kişi**” olarak tanımlamıştır.

Ülkemizdeki Çocuklarla İlgili Kanuni Düzenlemeler

- 5237 Sayılı TCK'nun 6. ve 5395 Sayılı Çocuk Koruma Kanunu 3.maddesine göre çocuk; daha erken yaşta ergin olsa bile 18 yaşını doldurmamış kişi çocuktur.

TCK; çocukları;

- ✓ 0-12 yaş: cezai sorumluluğu yoktur.
- ✓ 12-15 yaş: cezai sorumluluğu var mı? Araştırılır.

Suç açısından davranışını yönlendirebilme yeteneği, yaşam koşulları, psikolojik durumu hakkında uzman görüşler alınarak karar verilir.

- ✓ 15-18 yaş: cezai sorumluluğu vardır. Ancak bir yetiştikenden daha az ceza verilmesi benimsenmiştir.

Dünyada suça itilmiş çocuklar

II. Dünya savaşından sonra çocuk suçlarında artış görülmüştür.

Dünyadaki gelişmeler paralelinde çocuk suçlarında da değişimler olmuştur:

✓ **Geçmişte** → Soygunculuk, Yaralama, Gasp

✓ **Günümüzde** → Uyuşturucu madde kullanımı
→ Ateşli silah kullanma

Ülkelere göre işlenen suçlar değişmektedir:

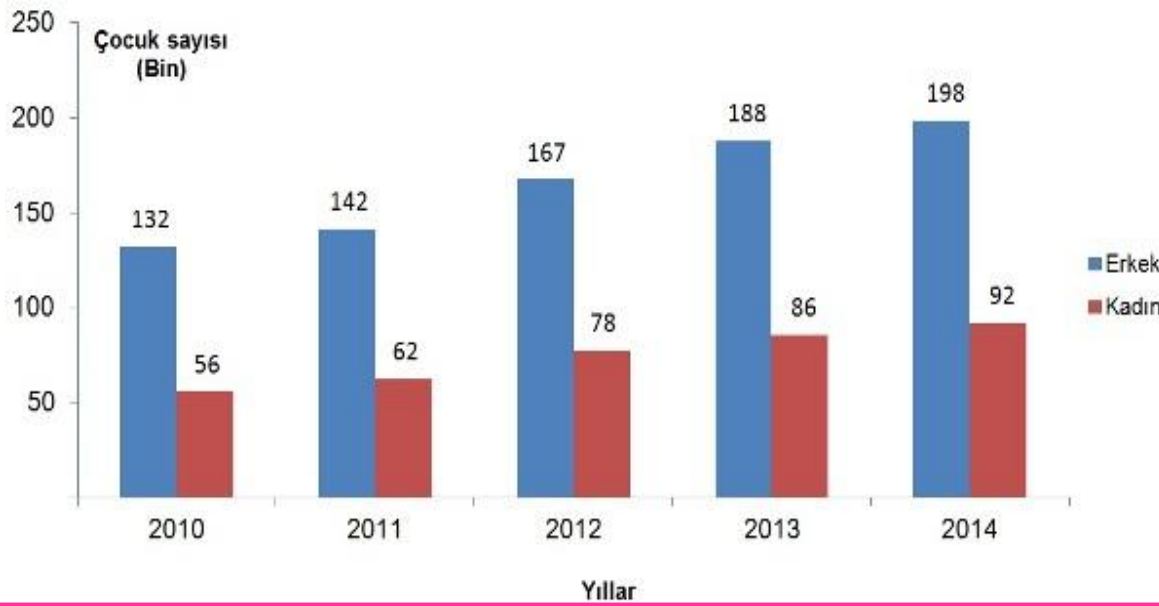
- ABD → Uyuşturucu madde kullanımı
- İngiltere → Ateşli silah kullanma
- Türkiye → Şahsa karşı işlenen suçlar:

Yaralama/Öldürme (kan davası, hayvan ve arazi anlaşmazlığı, namus temizleme gibi.)

→ Mala karşı işlenen suçlar: hırsızlık, yankesicilik, dolandırıcılık.

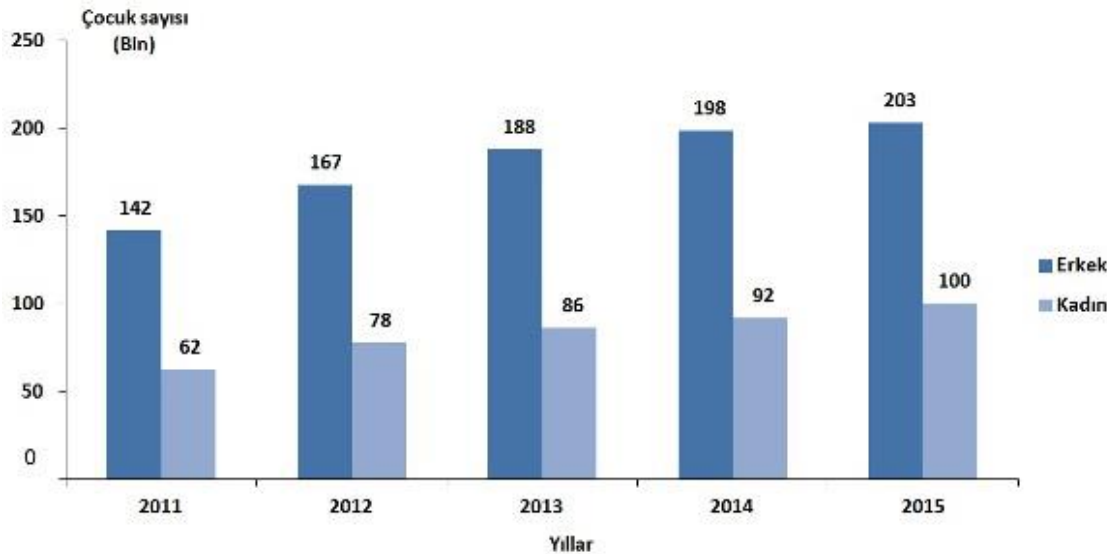
Türkiye'de suçla itilmiş çocuklar

Güvenlik birimlerine gelen veya getirilen çocuk sayısı 2014 yılında, 2013 yılına göre **%6,2 oranında artmış ve 290.414** oldu.

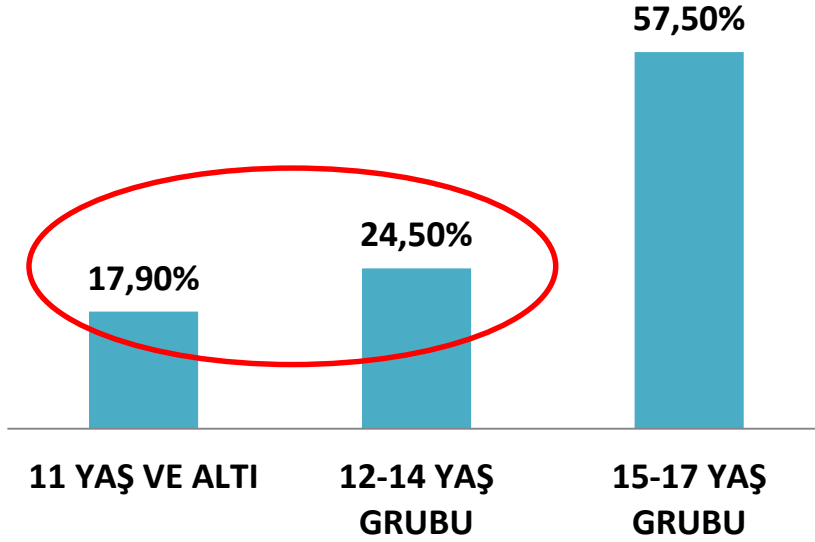
Güvenlik birimine gelen veya getirilen çocuklar, 2011-2014-TUİK

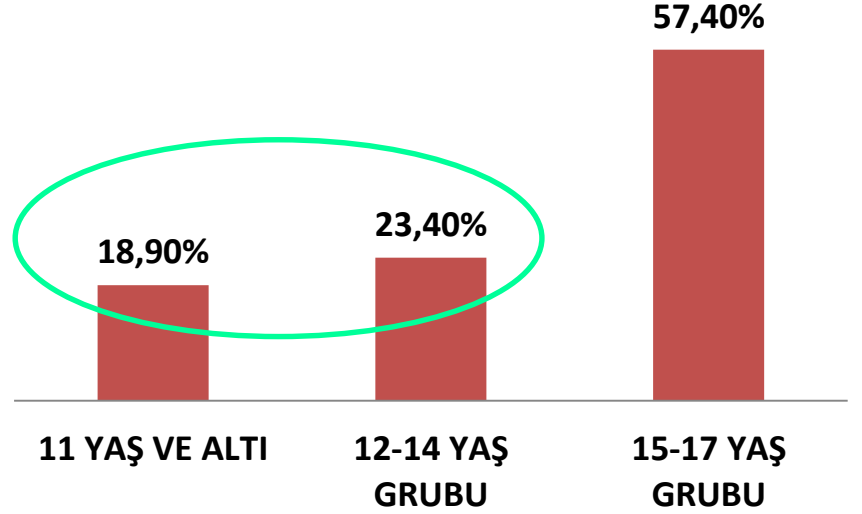
Güvenlik birimlerine gelen veya getirilen çocuk sayısı 2015 yılında, 2014 yılına göre **%4,4 oranında artmış ve 303.213** oldu.

Güvenlik birimine gelen veya getirilen çocuklar, 2011-2015-TUİK

Güvenlik birimine gelen veya getirilen çocukların yaşları

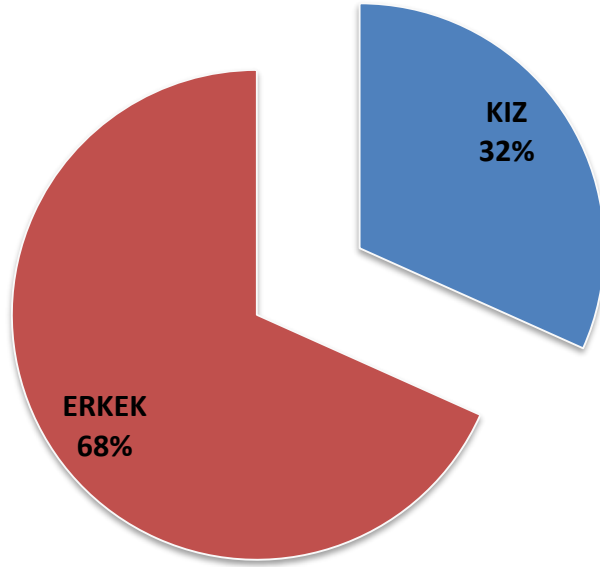

2014-TUİK

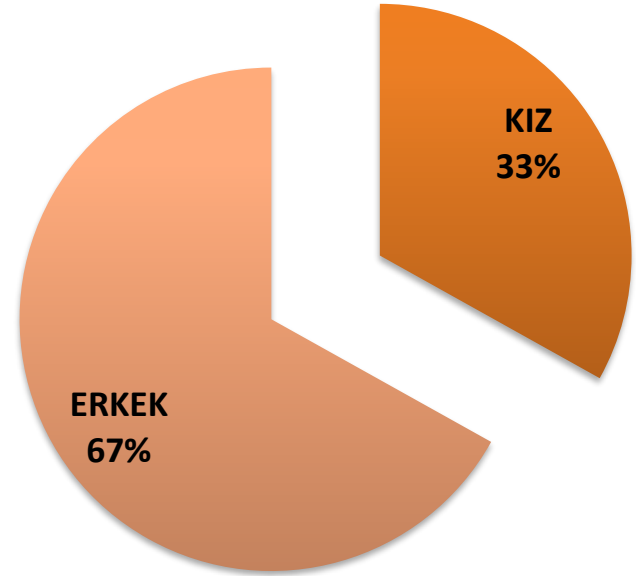

2015-TUİK

Güvenlik birimine gelen veya getirilen çocukların cinsiyetleri

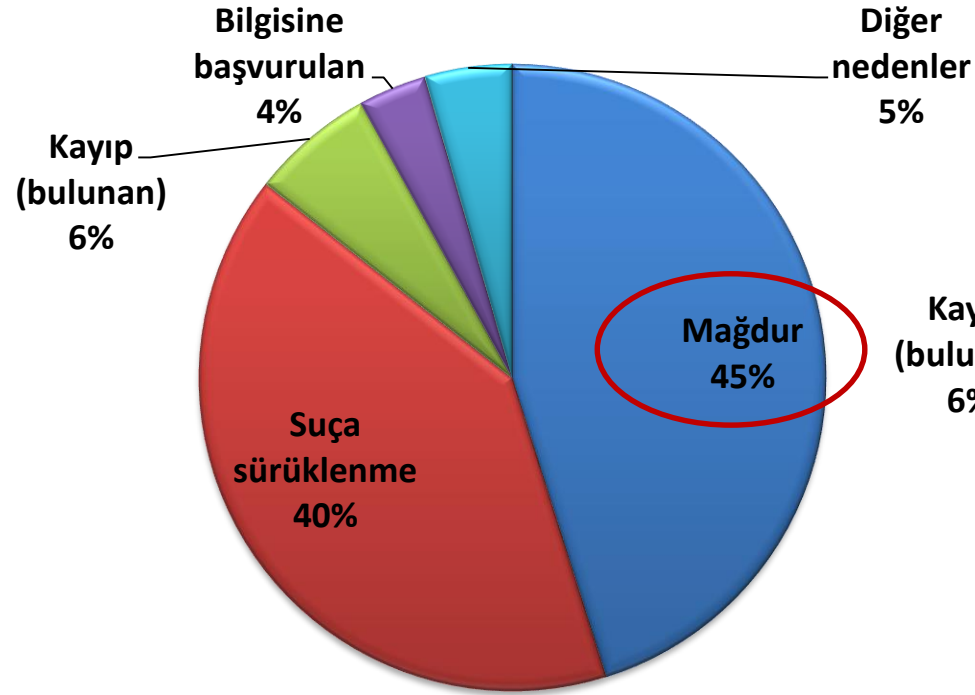

2014-TUİK

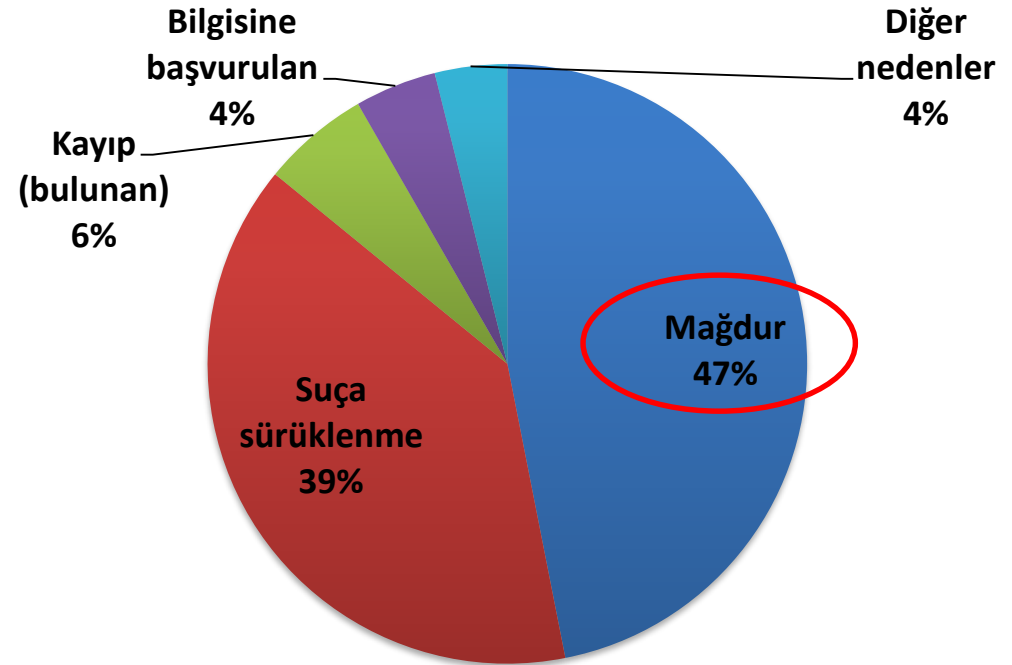

2015-TUİK

Çocukların güvenlik birimine gelme-getirilme nedenleri

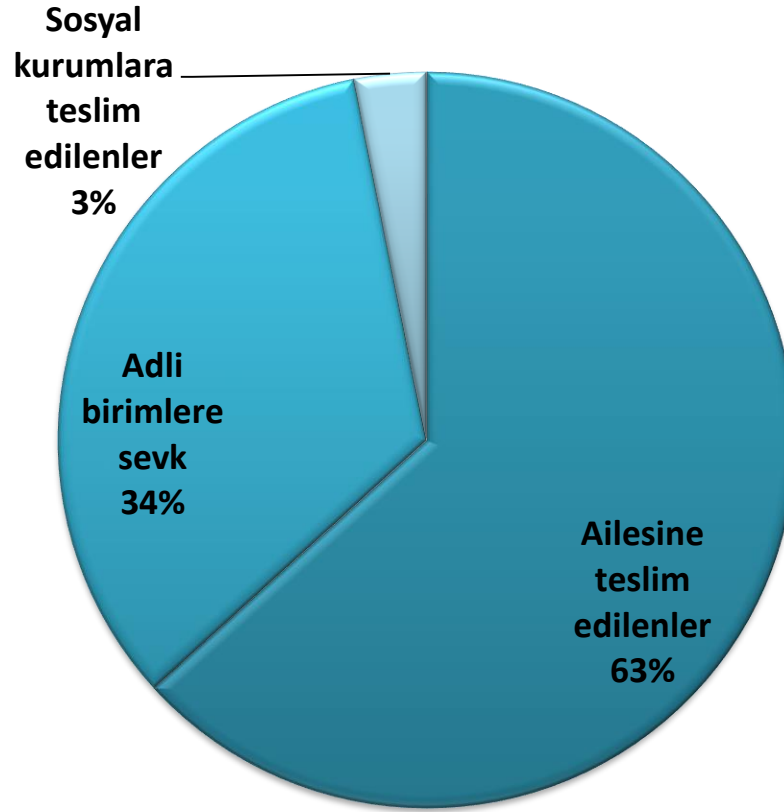

2014-TUİK

2015-TUİK

Güvenlik birimine gelen-getirilen çocuklar ile ilgili yapılan uygulamalar

2015-TUİK

Güvenlik birimine getirilen suçla itilmiş çocuklar-TUİK

2014 Yılı

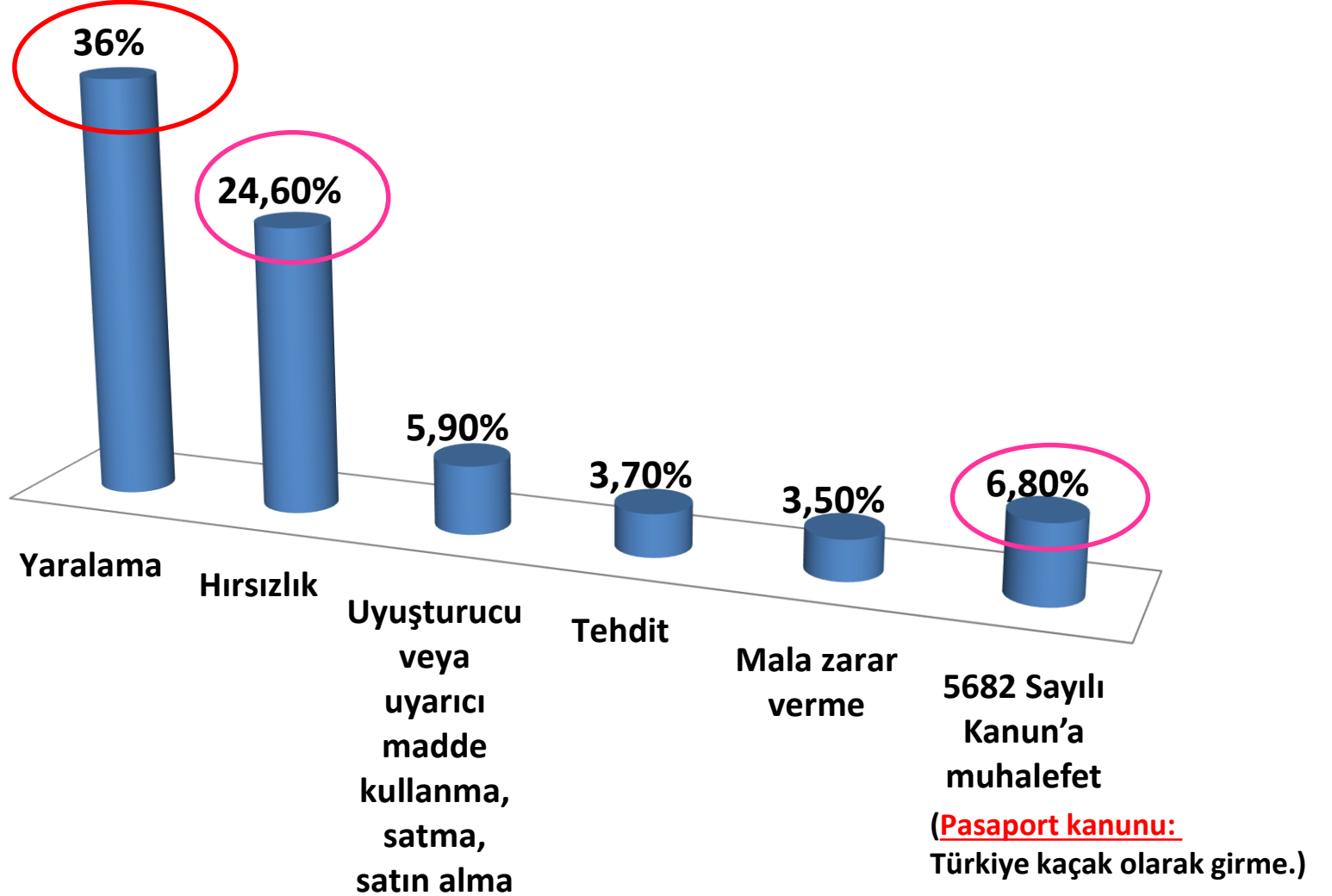
117 486

2015 Yılı

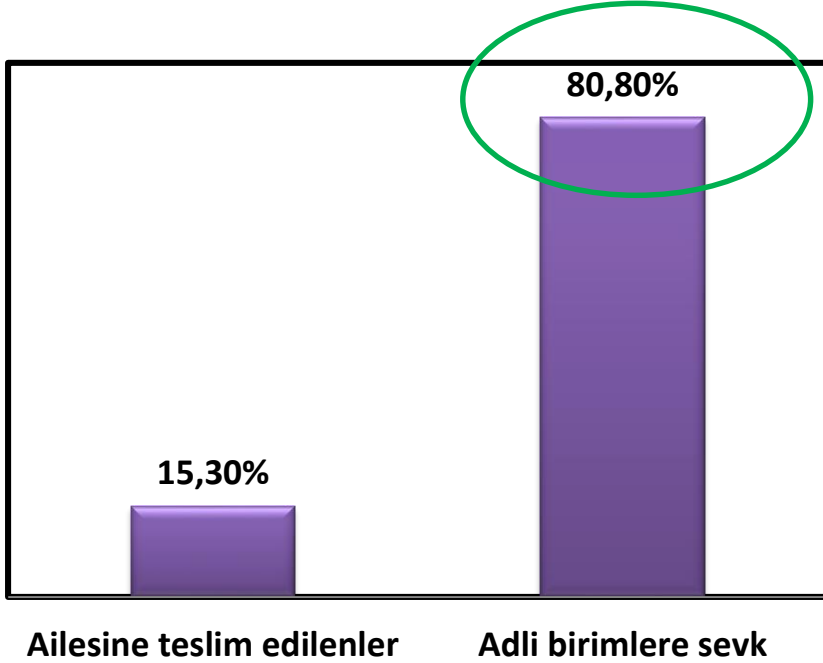
118.245

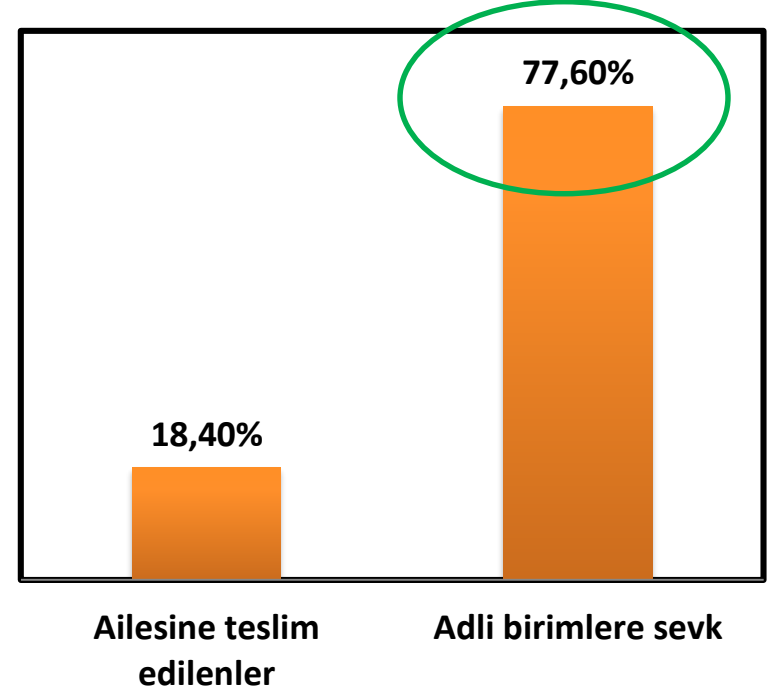
Güvenlik birimine getirilen suça itilmiş çocuklara isnat edilen suçları 2015-TUİK

Güvenlik birimine getirilen suça itilmiş çocuklar ile ilgili yapılan uygulamalar

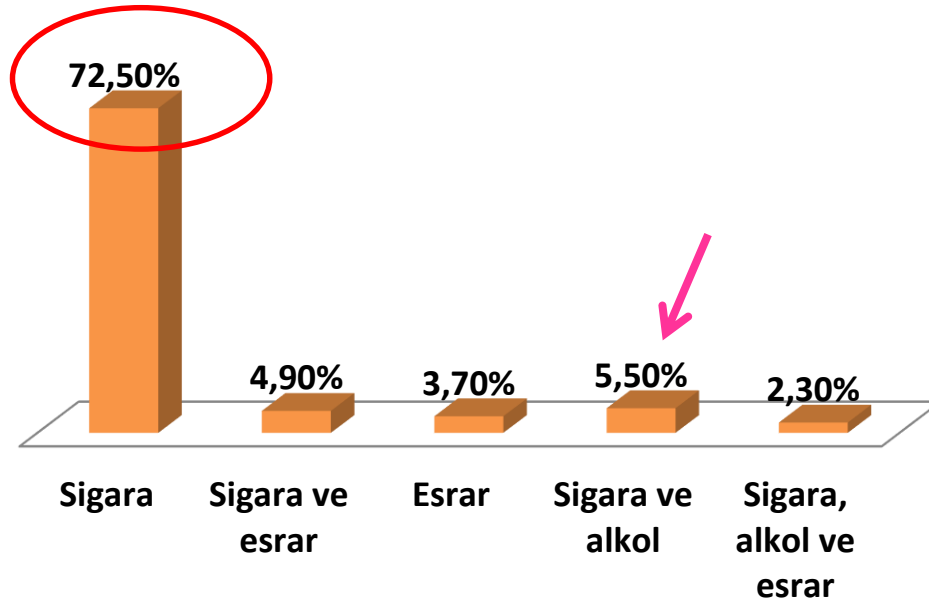
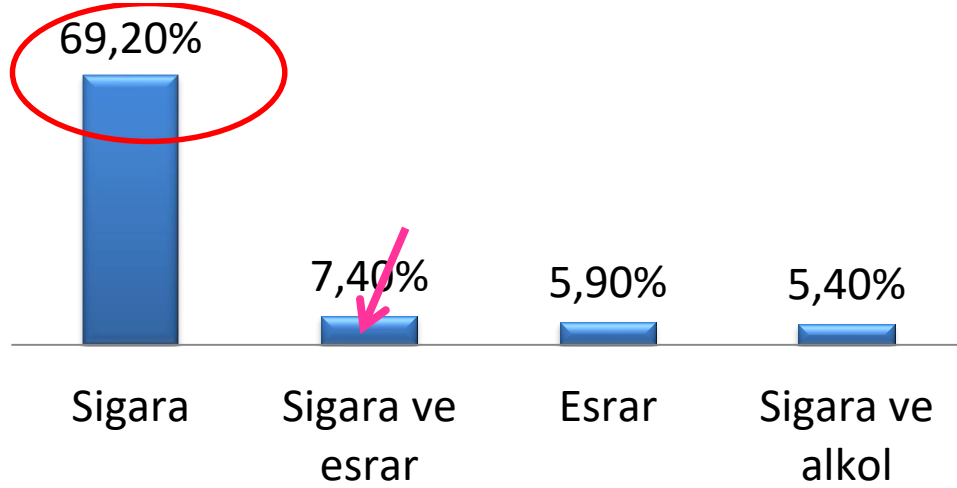

2014-TUİK

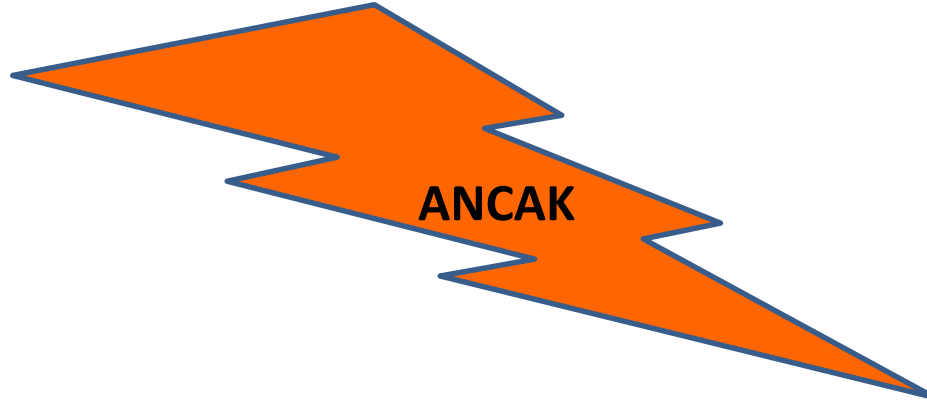

2015-TUİK

Güvenlik birimine getirilen suça itilmiş çocukların bağımlılık yapan madde kullanımı

Gelişim süreci içinde çocukların büyük bir bölümü sosyalleşme ve çevreye uyumda denge sağlamaktadır.

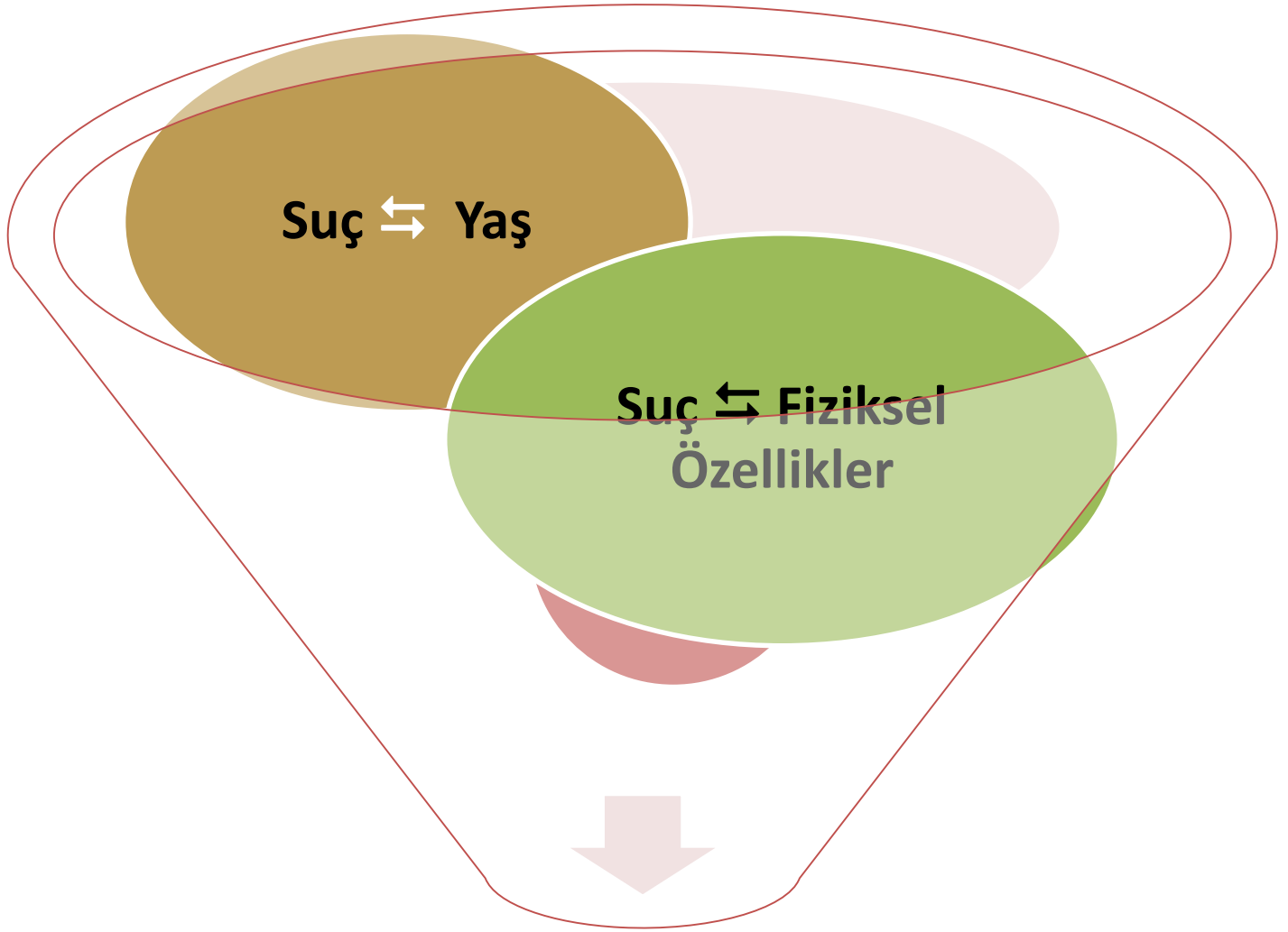
Bu gelişim süreci içerisinde bazı çocuklar, bu dengeyi çeşitli nedenlerle sağlayamamaktadır.

Ashman ve Zastrow (1990)'a göre, suçlu davranışın oluşumu

Çocuğu suç işlemeye iten nedenler:

1. Çocuğun **özelliklerine, yapısına** ilişkin nedenler
2. **Kalıtımsal** nedenler
3. **Kalıtımsal olmayan** nedenler
4. **Psiko-patolojik** nedenler
5. **Çevresel** nedenler (ailesi, okulu)
6. **Diğer** nedenler

1. Çocuğun özellikleri, yapısına ilişkin nedenler

Suç ⇌ Yaş

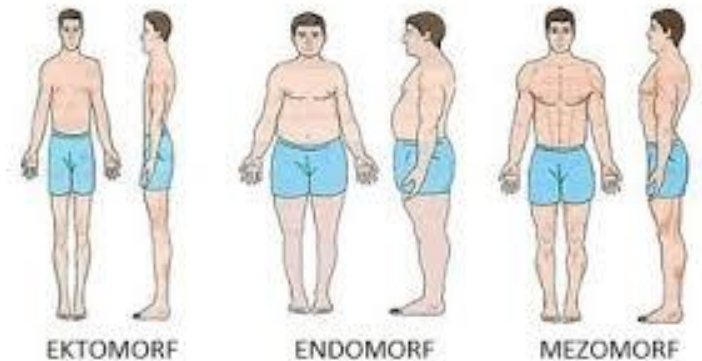
- ✓ Küçük çocuklar suç olarak nitelendirilmeyen suçlar işlerler.
- ✓ Suç işleme en çok ergenlik döneminde görülmektedir.
- ✓ En çok suç işlenen yaş 14 yaştır.

Suç ⇔ Fiziksel Özellikler:

✓ Fiziksel özelliklerin suç ile ilişkisi belirlenmemiştir.

■ Goring (1870-1919), fiziksel olarak kriminal bir tipin var olmadığını savunur.

Sheldon (1940), mezomorfik tiplerin suçlu davranışlar gösterdiklerini savunmuştur.

Suç ⇔ Fiziksel Özellikler:

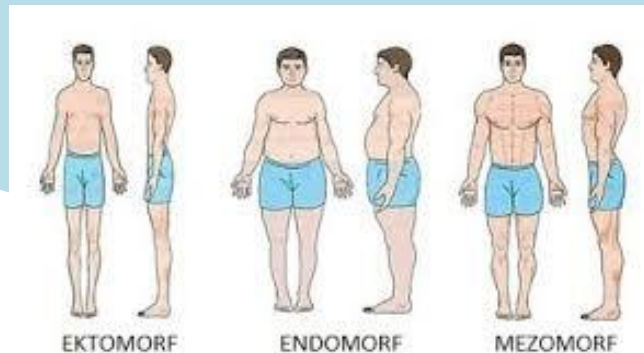
Endomorfik beden yapısı: Kısa, küçük kemikli, şişman kişiler

Ektomorfik beden yapısı: Hassas, nazik, utangaç, ince uzun, düşük omuzlu, küçük yüzlü kişiler

Mezomorfik beden yapısı: Kemikli, adaleli, geniş göğüslü, atletik.

Mezomorfik beden yapısındaki kişilerin saldırgan davranış gösterdiklerini, suç işlediklerini savunur.

Nasıl olduğunu açıklayamamıştır?

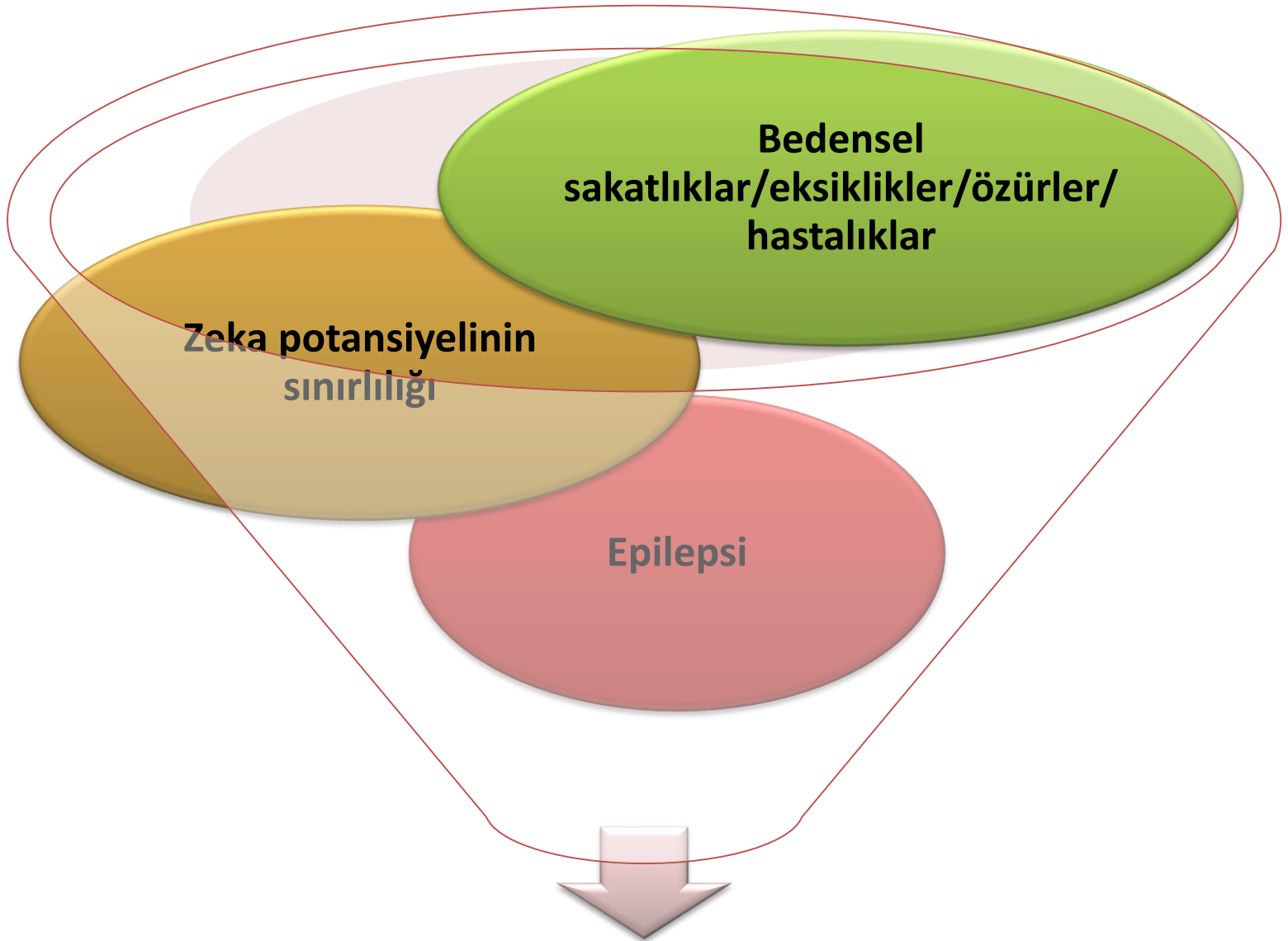

**Bedensel
sakatlıklar/eksiklikler/
özürler/hastalıklar**

Psikomotor bozukluklar

2. Kalıtsal nedenler

İstismar-İhmal, Aşırı şımartılma/ret etme ↔ SUÇA İTİLMİŞ

Lombrosso (1835-1909) Doğuştan/kalıtımsal fiziksel suçluluk kavramını ileri sürmüştü. **"Suçlu kadınlar suçlu çocuklar doğurur."**

Anne, baba genlerinde taşıdığı bozuklukları bazı çocuklarına taşır.

Suç $\Leftrightarrow$ Epilepsi

- ✓ Suç işlemiş kişiler arasında epilepsi olanlar $\uparrow$
- ✓ Epilepsi olan erkeklerde suç oranı $\uparrow$

Suç $\Leftrightarrow$ Zeka potansiyelinin sınırlılığı

- ✓ Etki altında kalmanın kolay olması, uyum problemleri, suçu gizleyemedikleri gibi nedenlerle suç oranı $\uparrow$

3. Kalıtımsal olmayan nedenler

✓ Annenin hamilelik sırasında yeterince beslenmemesi

✓ İlaç, alkol ve uyuşturucu madde kullanması

✓ Psikolojik ve fizik travmaya maruz kalması

✓ Ağır doğum koşulları, doğum sonrası uygun olmayan bakım

2012-13 yıllarında, çocuk ve genç kapalı infaz kurumunda kalan çocukların %60'ının bu kuruma gelmeden önce uyuşturucu madde kullandığı belirlenmiştir (Göcen, 2016).

4. Psiko-patolojik nedenler

Psikolojik suçluluk teorilerine göre, anormal kişilik özellikleri;

- **Sapma** gösteren davranışlara,
- Psikolojik **denge bozukluğuna**,
- **Normal dışı davranışlara**

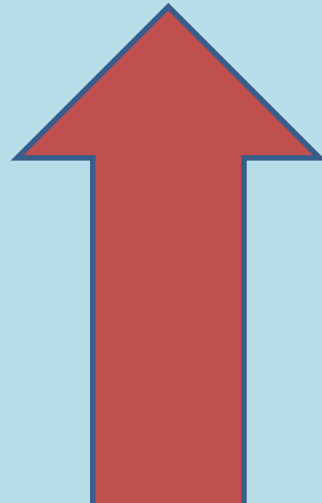
neden olmaktadır.

Suçlu çocuklarda ⇔ Nörotik kişilik özelliği;

(Kızgın, zorlayıcı, saplantılı düşüncelerin baskın olması)

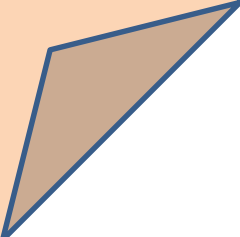
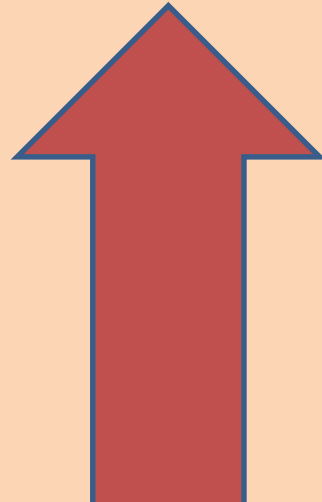

Suçlu çocuklarda ⇔ Psikotik kişilik özelliği;
(Ciddi davranış düzensizliğinden dolayı acı çekme)

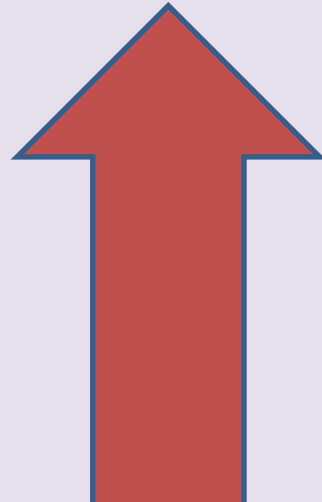
Suçlu çocuklarda $\Leftrightarrow$ Sosyopatik kişilik özelliği;

(Asosyal, kızgın, atılgan, suçluluk duygusundan yoksun olma)

Suçlu çocuklarda $\Leftrightarrow$ Şizofrenik kişilik özelliği;

(Duygusal olarak dengeli-düzenli olmayan/kafası karışmış, içe dönük)

Suç $\Leftrightarrow$ Psikopati

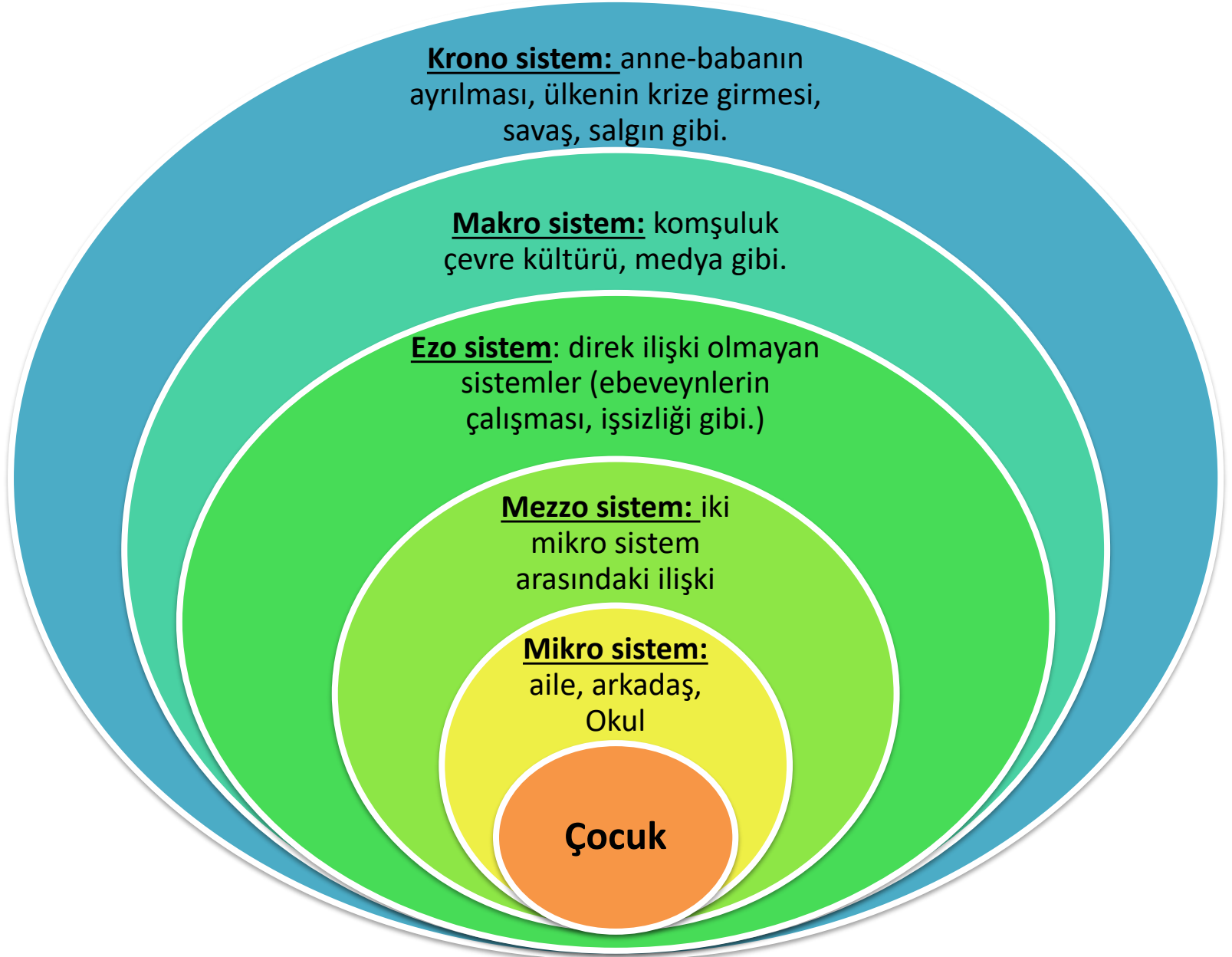
Karakter ve ahlaki yönden bozukluk gösteren, topluma uyum göstermeyen kişilerin çocuklukta;

- ✓ Yakınlarına, hayvanlara zarar verdiği,
- ✓ Toplumsal kurallara uymadığı,
- ✓ Yasalara uymadıkları belirtilmektedir.

5. Çevresel nedenler

Bronfenbrenner (1986)'ın Ekolojik Sistem Yaklaşımı

Aile özellikleri

Parçalanmış aile

Olumsuz aile tutumu ve ilişkiler

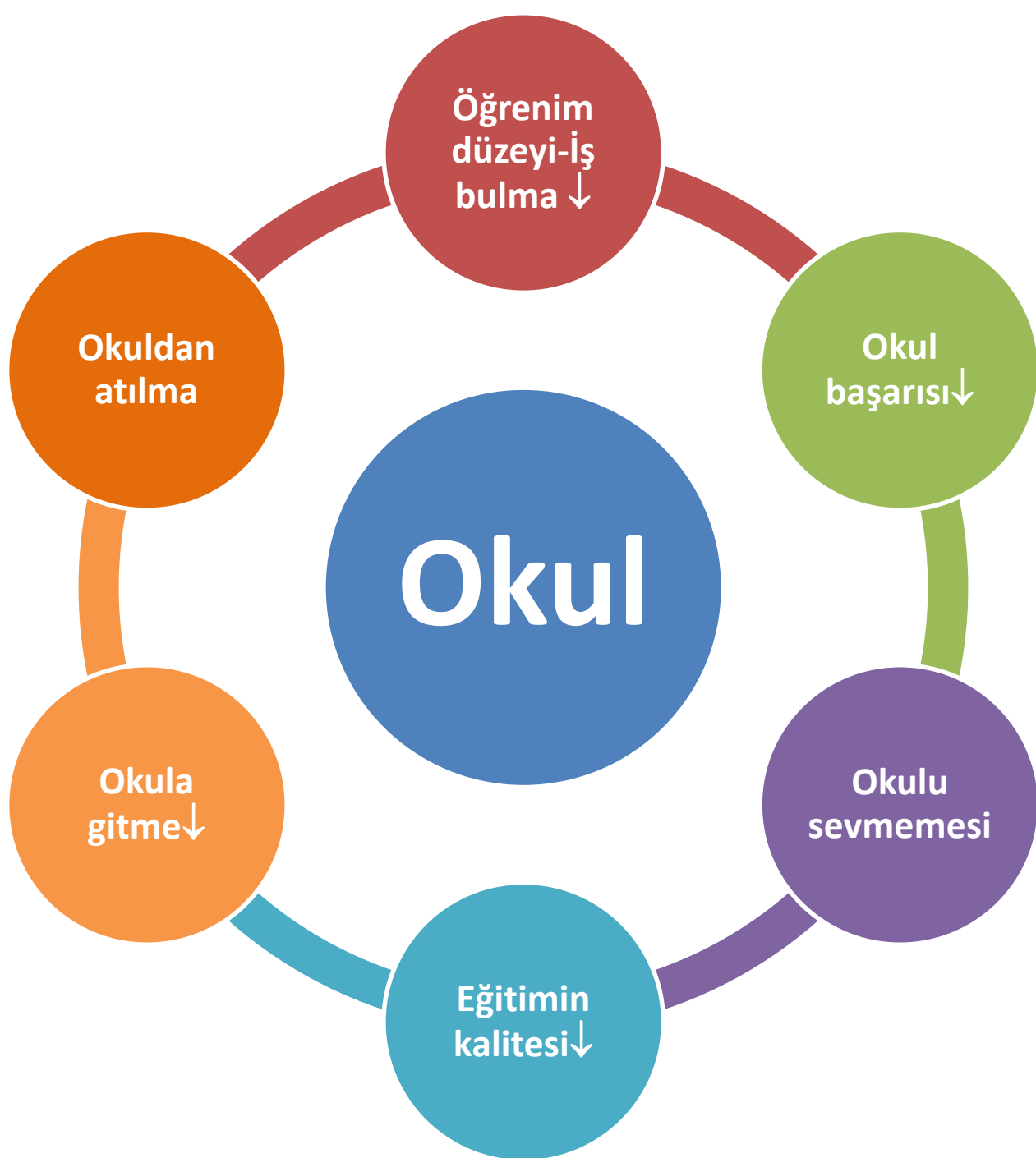
Olumsuz disiplin ve ceza anlayışı

İstenmeyen çocuk

Suçlu bireylerin varlığı

Diğer nedenler (düşük eğitim, gelenek, görenek, töre, yoksulluk, yüksek gelir seviyesi, birey sayısı, konut durumu...)

**2012-13 yılları arasında, çocuk ve genç kapalı infaz
kurumunda kalan çocukların %32'sinin anneleri;
%14,5'inin babaları okuma yazma bilmiyor (Göcen, 2016).**

Eğitim ⇔ Suçluluk

17. yüzyılda **Victor Hugo**: "Bir okulun yapılması, bir hapishanenin kapanması demektir."

2012-13 yılları arasında çocuk ve genç kapalı infaz

kurumunda kalan çocukların;

7.sınıf (%13.7)

8. sınıf (%24.2)

9. sınıf (%29.0)

ayrılmışlar (Göcen, 2016).

Ceza infaz kurumuna Ocak-Aralık 2014 tarihleri arasında giren hükümlüler işlenen suça göre değerlendirildiğinde (TUIK);

Hırsızlık Suçu İşleyenlerin:

- %42,2'si ilköğretim mezunu
- %20,7'si ilkokul mezunu
- %15,7'si okuryazar olup, bir okul bitirmemiş

Yaralama Suçu İşleyenlerin:

- %31,4'ü ilköğretim
- %26,4'ü ilkokul
- %20,7'si lise ve dengi meslek okulu mezunu

6. Diğer nedenler

Çocuğun
çalışması

Çocuğun sosyal
çevresi

Toplumun
değişen değer
yargıları, ahlak

Sanayileşme,
göçler, ekonomik
bunalımlar

Suça İtilmiş Çocuklara Yaklaşım

Çocuk Destek Merkezleri (Takip ve Rehabilitasyon)

33 ilde → 62 Merkez

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na bağlı hizmet vermektedir.

- + Suç mağduru çocuklara
- + Suça itilmiş çocuklara
- + Sokakta yaşayan çocuklara
- + Risk altında bulunan çocuklara

hizmet vermektedir.

Çocuk Destek Merkezleri (Takip ve Rehabilitasyon)

Suçta itilmiş çocuklar

Hakkında güvenlik tedbirine karar verilen çocuklar

- ✓ Temel gereksinimlerini karşılamak
- ✓ Fiziksel, duygusal, psikolojik ve sosyal ihtiyaçlarının belirlemek
- ✓ İhtiyaçları paralelinde gerekli müdahaleleri yapmak
- ✓ Aile ve yakın çevrelerine dönmelerini sağlamak veya
- ✓ Diğer sosyal hizmet modellerine göre hizmet vermek
 - Çocuk evleri-Sevgi Evleri

Ailelere Öneriler

- 🌸 Çocukla iletişim halinde olunması ve güven ilişki kurulması
- 🌸 Çocuğa problemlerini nasıl çözeceği konusunda rehberlik edilmesi
- 🌸 Ev kurallarının ve sorumluluklarının anlayabileceği bir dille anlatılması
- 🌸 Ev kurallarını ve sorumluluklarını yerine getirmesi konusunda net ve tutarlı davranılması

Ailelere Öneriler

- ❖ Çocuğu suç işlemeye iten etkenlerin(arkadaşlar, çevre, okula devamı) araştırılması, takip edilmesi
- ❖ Çocuğun okuldan uzaklaşmasının/ayrılmasının engellemeye çalışılması (okulda kalmasının ve devamının sağlanması)
- ❖ Çocuğun etiketlenmesinin önlenmesi
- ❖ Okul psikolojik danışmanından ya da bir uzmandan destek alınması

Ailelere Öneriler

- Aşırı alingan, çok çabuk hayal kırıklığına uğrayan, kolaylıkla kızgınlık gösteren, aşırı derecede kapanık/yalnız olan, şiddete maruz kalan çocuklara,
- Şiddet içeren mesaj-resim-yazılar olan, öfke patlamaları-zorba davranışları olan, okul kurallarına-otoriteye karşı gelen, bir çeteye bağlı olan çocuklara,
- Şiddet içerikli programlara ilgi duyan, şiddet içeren davranışlara duyarsızlaşan çocuklara,

DİKKAT EDİLMESİ-UYGUN DESTEĞİN VERİLMESİ !!!

Öğretmenlere Öneriler

- ☞ Öğrencilerle iletişim halinde olunması ve güven ilişkisi kurulması
- ☞ Sınıf içi kurallar, hakları ve sorumlulukları anlayabileceği bir şekilde anlatılması
- ☞ Suç işlemeye iten etkenlerin (aile, arkadaşlar, çevre) araştırılması

Öğretmenlere Öneriler

- ☞ Çocuğun izlenmesi, okuldan uzaklaşmasının/ayrılmasının engellemeye çalışılması
- ☞ Okula aitlik duygusunun geliştirilmesi
- ☞ Çocuğun etiketlenmesinin önlenmesi
- ☞ Aile ile sürekli iletişim halinde olunması, gerekirse okul psikolojik danışmanı ile işbirliği kurulması

Sosyal Hizmet Gereksinimleri

- ✓ Kendilerinden ya da içinde yaşadıkları sosyal çevrelerinden kaynaklanan psiko-sosyal sorunları tespit etmek
- ✓ Toplumsal fonksiyonlarını düzeltmek, desteklemek ve değiştirerek sorun olarak getirilen durumu çözmek ve gidermek
- ✓ Toplumun değişen koşullarına uyum sağlamalarına yardımcı olmak

Psiko-Sosyal Gereksinimleri-1

Kişisel gelişim:

- ✘ **Kendini tanıma**-Tarzını belirleme-Hedef koyma
- ✘ Öz güven- sözcüklerdeki **beni** güçlendirme
- ✘ **Hayır**'ın gücünü fark ettirme
- ✘ Duygularını tanımlama
- ✘ Ben ne diyorum, o ne anlıyor; Duymak değil, **dinlemek**
- ✘ İlişki yönetimi; **sınırını çizme**, arkadaşım kim, **mesafeyi koruma**
- ✘ Aile ilişkilerinde **orta yolu bulma**; Ebeveynin penceresinden bakmak

Psiko-Sosyal Gereksinimleri-2

Kişilik gelişimi:

- ➡ Onun penceresinden bakma / empati
- ➡ Değerlerimiz
- ➡ Düşüncemdeki hata
- ➡ Değişim zamanı
- ➡ Affetmek büyüklüktür / Kabullenme
- ➡ Sorun çözme

Psiko-Sosyal Gereksinimleri-3

Duyguları Düzenleme:

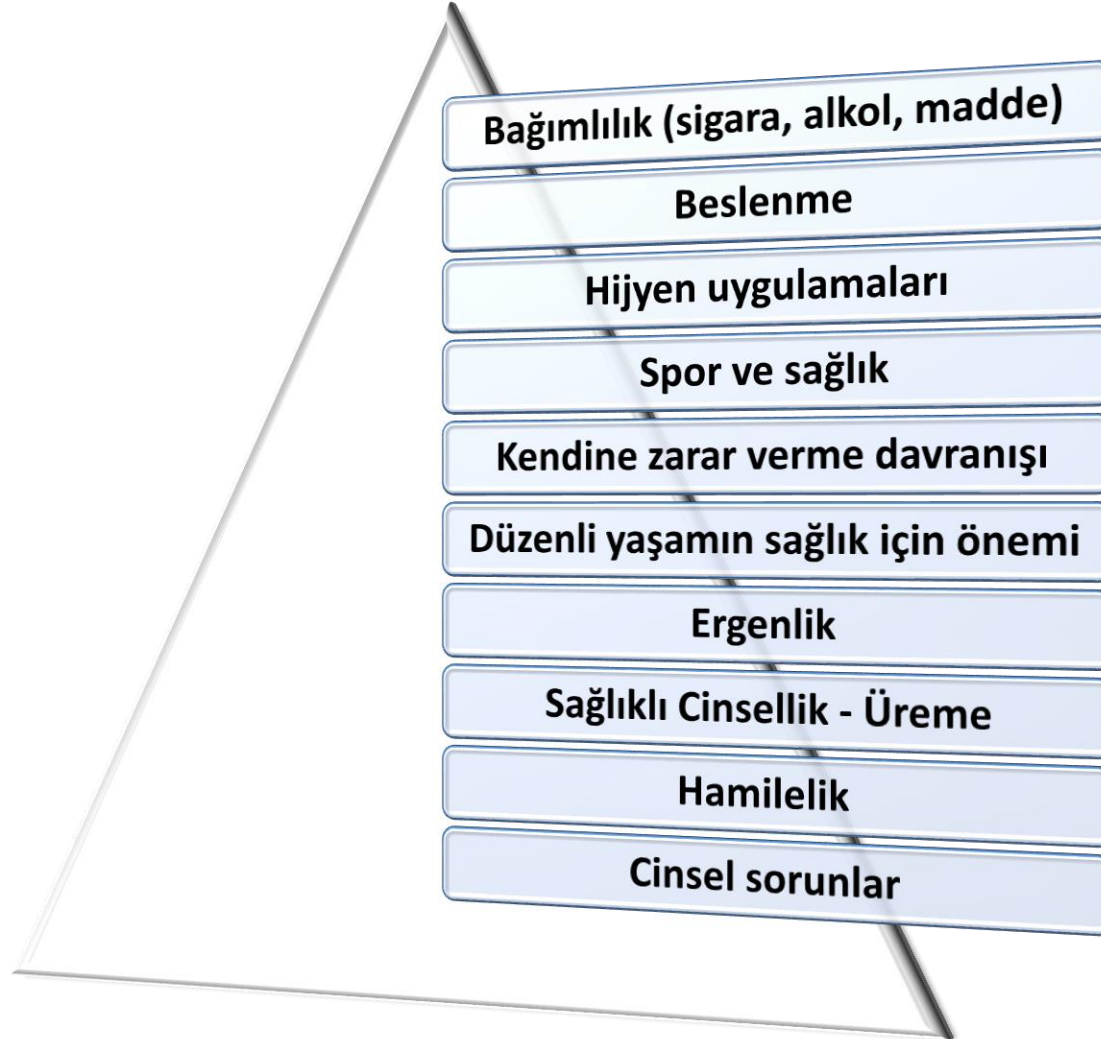
- Sakin olma- Öfke kontrolü
- Duygu, düşünce, davranışları; Dur-düşün-Değiştir
- Stresle baş etme-yükleri hafifletme

Psiko-Sosyal Gereksinimleri-4

Bağımlılık:

- Maddeler ve etkileri
- Beyin ve bağımlılık
- Kontrollü olmayı öğrenmek
- Tekrar kullanma isteği ile baş etme
- Bağımsızlık

Sağlık Bakım Gereksinimleri

Sonuç olarak;

- ✓ Suçlu çocuk yoktur, suça itilmiş çocuk vardır.
- ✓ Çocuk suçluluğu 12-18 yaş dönemindeki suçları kapsar.
- ✓ Güvenlik birimlerine gelen veya getirilen çocuk sayısı 2015 yılında, 2014 yılına göre %4,4 oranında arttı.

2015 yılında;

- ✓ Güvenlik birimlerine çocuklar en çok mağdur olarak geldi.
- ✓ Suça sürüklenen çocuklar en çok yaralama olaylarına karıştı.
- ✓ Suça sürüklenen çocukların %36'sının bağımlılık yapan madde kullandığı belirlenmiştir.

Kaynaklar

- Hukukçular İçin Eğitim El Kitabı Çocuk Adalet Sistemi (2014). İkinci Baskı, Ankara,
- Danış MZ, Şahbikan İ. (2014). Suça sürüklenmiş çocukların yeniden toplumsallaşma sürecinde ve insan hakları bağlamında sosyal hizmet yaklaşımlarının yeri ve önemi, Tarih Okulu Dergisi, 7(18);p.627-651.
- Özalp A.(2015) Çocuk Suçluluğu, Dezavantajlı Gruplar ve Sosyal Bilgiler. Öcal A. Ed. 1. Baskı, Pegem Akademi, Ankara.
- Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK]. (2014). Güvenlik Birimine Gelen veya Getirilen Çocuklar. TÜİK Haber Bülteni, Sayı: 18525.
- Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK]. (2015). Güvenlik Birimine Gelen veya Getirilen Çocuklar. TÜİK Haber Bülteni, Sayı: 21544.
- Suça Sürüklenen Çocuk Ve Suç Mağduru Çocuklarda Uzlaşma. Erişim Tarihi: 21.10.2016.
<http://www.uzlasma.adalet.gov.tr/doc/ihtiyac/grprplr/3grupkitap.pdf>
- Suça Sürüklenen Çocuğun Cezai Sorumluluğu. Erişim Tarihi: 10.10.2016.
http://www.turkhukusitesi.com/makale_1366.htm
- Çocuk Koruma Kanunu. Erişim Tarihi: 21.10.2016.
<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2005/07/20050715-1.htm>

*Teşekkür
ederim*

Yard. Doç.Dr. Behice Ekici
Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu
Mail: behiceekici@maltepe.edu.tr